

УДК 801.561.3:811.111'23'367

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307–4604.2024.1\(52\).310314](https://doi.org/10.18524/2307–4604.2024.1(52).310314)

УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ ЯК ІНДИКАТОР ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РІВНЯ ВІРТУАЛЬНОГО МОВЦЯ

Морозова І. Б.

доктор філологічних наук, професор

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ORCID: 0000–0002–1905–7563

ResearcherID: AAM-9485–2020

Представлене дослідження присвячено проблемі взаємозв'язку когнітивних процесів, що мають місце у свідомості людини, із синтаксисом її мовлення. Мовлення індивіда є дзеркалом його мислення, і це один зі способів, за допомогою якого він пізнає своє оточення, набуваючи когнітивного досвіду у відтворенні власної картини світу. Протягом комунікації та завдяки цьому процесу відбувається становлення людини як особистості з певним ментальним рівнем.

У фокусі роботи — синтаксичні особливості генерування англомовних вербальних повідомлень в залежності від інтелектуального рівня віртуального мовця, Актуальність теми наукової розвідки вбачаємо у лінгво-гносеологічній потребі проникнення у когнітивно-комунікативну сутність процесів генерування повідомлень, а також у відсутності серйозних досліджень цієї проблеми. Метою роботи є виявлення об'єктивного критерію для визначення інтелектуального рівня віртуального мовця в аспекті синтаксичної побудови притаманних йому речень. Відправною точкою наукового пошуку слугувало припущення, що існує певна кількість типологічно різних структурних моделей речень, яким віддають перевагу представники певної психологічної групи особистостей. У наших попередніх розробках встановлено, що у діалогічному спілкуванні прості речення превалюють серед інших структурних типів, складні посідають третє місце за частотністю використання практично у всіх мовців, незалежно від рівня освіти, соціального статусу та когнітивних здібностей. Разючий контраст, за нашими спостереженнями, вбачається у використанні носіями мови ускладнених речень, граматичний статус яких окреслено в граматиці недостатньо повно. У проведеному дослідженні конкретизовано поняття ускладненого речення та шляхом компаративного аналізу віртуального мовлення героїв трьох англомовних романів у різні періоди їхнього життя цей тип речення визначено як індикатор когнітивних особливостей мовців на рівні синтаксису. Зроблено припущення, що, на відміну від поверхових, глибинні структури організації мовлення людини співвідносяться з глибинними структурами її мисленнєвої діяльності.

Звідси високий інтелект індивіда віддзеркалюється не тільки на рівні адекватності сприймання інформації, але й на рівні форми репрезентації і генерування повідомлень, а саме переважно конструкціями з прихованою глибинною структурою предикації.

Ключові слова: речення, ускладнене речення, діалог, модель, картина світу, англomовний роман, когнітивний процес.

COMPLICATED SENTENCE AS AN INDICATOR OF A VIRTUAL SPEAKER'S INTELLECTUAL LEVEL

Morozova I. B.

Doctor of Philological Sciences, Full Professor,
Odesa I. I. Mechnikov National University

The paper looks at the problem of correlation of cognitive processes taking place in the person's cognition with the syntactic organization of their speech. The speech of any individual mirrors their thinking, and this is one of the ways they come to know their environment, acquire cognitive experience for building up their own picture of the world. In the process and due to communication, a human is shaped as an individual with a certain intellectual level of mind.

The presented work is focused on syntactic peculiarities of the English-language verbal message, produced depending on the intellectual level of the virtual speaker. The topicality of the conducted scientific research consists in lingual and gnoseological need to penetrate into the cognitive-communicative essence of the processes of generating messages, and is motivated by the lack of serious scientific research of this problem. The objective of this paper consists in singling out a scientifically valid criterion for determining the intellectual level of a virtual speaker in the aspect of syntactic construction of sentences inherent to him.

The starting point of this research was an assumption that there are certain typologically different structural sentence models, preferred by representatives of a certain psychological group of individuals. In our previous studies, it was established that in dialogue communication, simple sentences prevail among other structural types, while complex sentences take the third place in terms of use frequency with almost all speakers, regardless of their education level, social status, and cognitive abilities. According to our observations, a striking contrast can be seen in the native speakers' use of complicated sentences, the grammatical status of which is not fully specified in grammar. The carried-out research specifies the concept of "complicated sentence", and by means of comparative analysis of speech samples provided by the protagonists' of three English novels captured at different stages of their lives, this type of sentence is determined as an indicator of the speakers' cognitive peculiarities at the level of syntax. It is suggested that, in contrast to the surface representation, deep structures of human speech organization correlate with deep structures of human thought activity.

Hence, a high intelligence level of an individuuum is reflected not only at the level of adequacy of information perception, but also in the form of message representation and generation, namely, mainly in the constructions with a hidden deep structure of predication.

Key words: *sentence, complicated sentence, dialogue, model, picture of the world, English-language novel, cognitive process.*

*Syntax, my lad, it has been restored
to the highest place in the republic.*

(J. Steinback)

Вступ. Зв'язок між мовою та мисленням обговорювався та досліджувався багатьма вченими, включаючи лінгвістів, філософів, когнітивістів, психологів та антропологів. Інакше кажучи, мова є інструментом, який використовується для передачі думок, а також для опису та усвідомлення когнітивних процесів, що мають місце у свідомості людини. Мовлення індивіда є дзеркалом його мислення, і це один зі способів, за допомогою якого він пізнає своє оточення, набуваючи когнітивного досвіду у відтворенні власної картини світу. Як зазначає Л. Вітгенштейн, світобачення людини відбувається у межах національної мови та індивідуального мислення (Wittgenstein, 2009).

Таким чином, можна припустити, що індивідуальне мовлення людини не тільки відображає тип її свідомості, але й формує та урізноманітнює її мислення. Протягом комунікації та завдяки цьому процесу відбувається становлення людини як особистості з певним ментальним рівнем. «Індивідуальний характер пов'язаний зі статтю, віком, інтелектом, рівнем освіченості, державною і соціальною приналежністю, тобто з характерними ознаками особистості. Звідси і персональне мовлення індивіда взагалі має свої, відмінні від інших, соціо-психолінгвістичні особливості» (Морозова, 2009: 207).

Питання відображення психо-когнітивного типу індивіда в особливостях його мовлення, саморепрезентація мовця та його інтуїтивне сприймання оточенням крізь призму його висловлювань є актуальними проблемами теорії мовленнєвої комунікації. Р. Фаулер (Fowler, 1991), С. Кордер (Corder, 1983), Л. Боролицький (Boroditsky, 2011) переконливо доводять залежність індивідуального мовлення людини від нейропсихічних характеристик особистості у поєднанні з соціально-культурними умовами її існування.

У фокусі представленої роботи — синтаксичні особливості генерування англомовних вербальних повідомлень в залежності від інтелектуального рівня віртуального мовця. Звернення саме до синтаксичного аспекту цієї проблеми мотивовано попередніми розробками автора, які свідчать про віддзеркалення психологічних, професійних, соціальних особливостей людини у синтаксисі її мовлення (Морозова, 2018; Морозова, Марченко, 2022; Морозова, Репушевська, 2022; Морозова, Ярцева, 2022). Як слушно зауважує відомий німецький письменник Г. Бьолль: «Оцінюйте слова, вивчайте синтаксис, досліджуйте ритміку!» (Böll, 2006: 94).

Крім того, відомі нам роботи з визначення інтелектуального рівня англомовних особистостей у цілому присвячені не генеруванню повідомлень та їхньому аналізу в аспекті когнітивних особливостей мовця, а сприйманню повідомлень структурно різного типу (К. Abrams, Т. Bever (1999); S. Choi (2006); М. С. Frank, D. L. Everett, E. Fedorenko, E. Gibson (2008); L. Gleitman, A. Papafragou (2013); G. Gibson, Н. Hall (2021) та ін.).

Актуальність теми проведеної наукової розвідки вбачаємо у лінгво-гносеологічній потребі проникнення у когнітивно-комунікативну сутність процесів генерування повідомлень, а також мотивуємо відсутністю серйозних досліджень цієї проблеми.

Метою роботи є виявлення об'єктивного критерію для визначення інтелектуального рівня віртуального мовця в аспекті синтаксичної побудови притаманних йому речень. Поставлена мета мотивує **завдання дослідження**: конкретизувати поняття ускладненого речення в граматиці; проаналізувати поверхневу структуру речень у мовленнєвих партіях героїв трьох англомовних романів і визначити співвідношення вживаних синтаксичних моделей зі змінами інтелектуального рівня віртуальних мовців; провести компаративний аналіз віртуального мовлення персонажів на різних етапах їхнього інтелектуального розвитку.

Об'єкт дослідження — мовленнєва рефлексія когнітивних характеристик мовця в поверхнево-синтаксичних особливостях його мовленнєвих повідомлень.

Предмет — структурні типи англійських речень в персонажному діалозі оригінального англомовного роману.

Методи дослідження. Методологічно робота виконана у річищі антропоцентричної парадигми та спирається на концепцію тріадно-

го взаємозв'язку мови, мислення та мовлення, а також використовує низку загальнонаукових і спеціальних лінгвістичних методів дослідження, а саме: метод синтезу та аналізу (що уможливорює інтерпретацію системних елементів об'єкта вивчення), методи спостереження, опису отриманих даних, структурно-поверхневого аналізу висловлювань, квалітативно-квантитативний, компаративний та метод прямої експлікації виокремлених конструкційних структур.

Матеріал дослідження представлено 600 фрагментами діалогу, дібраними методом суцільної вибірки у рівних частках з романів Д. Кіза «Квіти для Елджерона» (D. Keyes, «Flowers for Algernon» (Keyes, 2004), Дж. Ларка «Ворона на даху» (J. Lark, «A Crow on the Roof» (Lark, 2014) та Дж. Лондона «Мартін Іден» (J. London «Martin Eden» (London, 2007). Зосередження саме на цих творах визначається їхньою унікальністю в плані репрезентації різних інтелектуальних рівнів головних героїв-чоловіків, доволі близьких за віком. Щодо часової відстані роману Дж. Лондона від двох інших, більш сучасних творів, такий підхід уможливорює зробити ретроспективне порівняння синтаксичних конструкцій-індикаторів інтелектуального зростання героя у діахронії.

Результати та обговорення. У процесі генерування конкретних комунікативних одиниць мовець керується власними інтересами та мотивами, психологічними та морально-етичними установками, тим самим стверджуючи свою індивідуальність та оригінальність.

З іншого боку, мовлення реального або віртуального персонажа психологічно і соціально детерміноване, залежно від когнітивного рівня, оточення та історичного часу спілкування. Звідси зрозуміло, що існує деяка кількість типологічно різних структурних моделей речень, яким надають перевагу представники певної соціальної або психологічної групи особистостей.

Відправною точкою нашого наукового пошуку слугували результати попередніх розробок автора в аспекті вербального кодування інформації англійською мовою на рівні синтаксису (Морозова, 2009; Morozova, Pozharytska, 2013; Морозова, Пожарицька, 2016; Морозова, 2018; Морозова, Марченко, 2022; Морозова, Репушевська, 2022; Морозова, Ярцева, 2022 та ін.).

Так, встановлено, що у діалогічному спілкуванні прості речення превалюють серед інших структурно-синтаксичних типів, складні посідають третє місце за частотністю використання практично у всіх

мовців, незалежно від рівня освіти, соціального статусу та когнітивних здібностей. Разючий контраст, за нашими спостереженнями, вбачається у використанні носіями мови *ускладнених* речень (Морозова, 2009).

Визначення цього типу синтаксичних структур вважається в граматиці найбільш суперечливим, внаслідок чого рівневий простір між складним та елементарним простим реченнями вважається заповненим різноманітними, синтаксично різнотиповими конструкціями. Саме поняття «ускладнене речення» окреслюється у спеціальній літературі нечітко. Попри те, що дослідники розглядають існуючі ступені ускладнення речень, вони дають їм різну філологічну інтерпретацію. Передусім залишається нез'ясованим питання: чи є ускладнені речення окремим синтаксичним типом, чи вони представляють собою підвид простих або, навпаки, складних конструкцій?

У Словнику лінгвістичних термінів Дж. Річардса чітко розрізняють «просте речення», яке характеризується одним присудком, і «складне», до якого відносять «всі інші» конструкції («all the rest») (Richards, 2010: 69). В Енциклопедії англійської мови Д. Крістал розрізняє прості (simple) речення та речення багаточленовані (multiple), до яких уналежнює складні і ускладнені синтаксичні побудови (Crystal, 2003: 276).

А. Дж. Томсон та А. В. Мартинет (Thompson, Martinet, 1995: 250), Дж. Алертон (Allerton, 1992: 462), Ф. Девіс (Davis, 2013: 102), К. Оуен (Owen, 2011: 132) виділяють в окремий тип речення із синтаксичними комплексами, відзначаючи роль вторинної структури предикації як «замінника» підрядного речення. Оскільки завдання даної роботи не передбачають детального аналізу граматичного статусу ускладненого речення та розгляду усіх його типів, обмежимося такими міркуваннями.

У своєму дослідженні ми виокремлюємо *ускладнене* речення в окремий тип, базуючись, перш за все, на наявності в ньому поверхневої та глибинної (прихованої) структур предикації. Така синтаксична побудова формально об'єктивується на рівні скорочення плану вираження семантичного наповнення речення, але змістовно легко розкривається на основі переосмислення глибинного типу зв'язків конститuentів речення. Більше того, іноді одна і та сама глибинна структура предикації може бути об'єктивованою низкою поверхневих структур. Наприклад, *The rain having ruined my hat, I had to buy another one*. Наведене тут речення з партиципiальною номiнативною

конструкцією легко трансформується у близькі за своїм комунікативним змістом речення: 1. *When the rain ruined my hat, I had to buy another one.* 2. *The rain ruined my hat. I had to buy another one.* 3. *The rain ruined my hat, and I had to buy another one.* Зауважимо, що речення 1, 3 — складні, а 2 — поєднання двох простих.

Безперечно, що у реченні, наведеному вище, йдеться про дві події: Дощ зруйнував капелюх. Мовець мав купити інший. Інакше кажучи, в даній мовленнєвій одиниці (*The rain having ruined my hat, I had to buy another one*) фактично відображено два процеси та передбачається наявність двох первинних структур предикації, одна з яких виявляється певним чином трансформованою. Отже, відповідно до проведеного аналізу, таке речення не може вважатися простим, адже воно не є еквівалентним елементарним комунікативним одиницям, що віддзеркалюють один процес. Виходячи з наведених тут міркувань, можна зробити висновок, що ускладнені речення видаються простими лише відповідно до своєї поверхневої структури, однак при детальному аналізі стає ясно, що всі вони так чи інакше мають більш складну «приховану» («obscure» — термін Дж. Аллертон (Allerton, 1992: 234) глибинну структуру, ігнорувати яку все одно, що ігнорувати половину семантичного значення речення.

Народжуючись як індивід, людина стає частиною системи взаємовідносин з іншими людьми та процесів, що відбуваються навколо, в результаті чого отримує особливу психосоціальну рису — вона стає особистістю.

Вочевидь, мовлення персонажів художнього твору вторинне, оскільки воно створюється автором в рамках уявної квазі-реальності. І. Бехта підкреслює: «початковою є інтенція мовця. Текст — результат наміру автора будь-що висловити» (Бехта, 2004: 63). Однак не можна не визнавати і того, що автори художнього твору крізь призму власного світобачення віддзеркалюють *об'єктивну реальність*, інакше б вербальна та невербальна поведінка персонажів були читачам незрозумілі.

У процесі дослідження синтаксичної організації діалогічного мовлення головних героїв обраних для аналізу романів зроблено такі спостереження. Проаналізовані мовленнєві партії належать чоловікам, близьким за своїм віком, зображеним авторами на різних етапах їх життєвого шляху становлення як особистостей в аспекті змін їхнього освітнього та інтелектуального рівнів.

Квазі-особистість оповідача Чарлі в романі Д. Кіза «Квіти для Елджерона» (D. Keyes, «Flowers for Algernon») спочатку представлена читачам як людина розумово відстала, а саме з особливо низьким IQ. «*I want to be smart. My name is Charlie Gordon I werk in Donners bakery where Mr Donner gives me 11 dollers a week and bred or cake if I want. I am 32 yeres old and next munth is my brithday*» (Keyes, 2004: 62). Внаслідок операції, що підвищує рівень його ментальних здібностей, відбуваються суттєві зміни в його мовленні. «*Miss Kinnian says I'm learning fast. She said for a person who God gave so little to you did more than a lot of people with brains*» (Keyes, 2004: 167).

Потім стає ясным, що вчені припустились помилки, інтелект героя слабшає і доходить до попереднього стану. «*I werk at the bakery. I donna want to die... as a guinea pig*» (Keyes, 2004: 301). З точки зору змін у мовленні Чарлі на різних етапах його ментального розвитку, до операції прості речення використовуються ним у 66 % випадків, складні у 32 % випадків, а ускладнені не перевищують 2 %. На піці свого інтелектуального розвитку картина суттєво змінюється. Так, хоча прості речення продовжують посідати перше місце за частотністю (44 %), питома вага ускладнених речень збільшується у 12 разів (25 %)! Складні речення майже не змінилися у своїй питомій вазі (31 %). На останньому, регресійному етапі свого розвитку, повернувшись до доопераційного рівня розвитку, Чарлі знову нехтує ускладненими конструкціями з прихованими структурами предикації (3 % випадків). Прості речення не просто посідають перше місце за популярністю у вжитку, але і збільшують свою частотність до 74 % з усіх речень, вжитих у цей період, неначе підкреслюючи ментальну деградацію героя, когнітивних здібностей якого не вистачає навіть для побудови складних конструкцій (23 %).

Аналізуючи мовлення Чарлі, бачимо, що, попри наявні суттєві розходження у частотності вживання простих та складних речень, головна відмінність у його мовленні відбувається саме на рівні вживання *ускладнених* речень. У різні періоди його життя їхня частотність у мовленнєвому струмі коливається від 2–3 % до 25 % від загальної кількості реплік.

Герой роману Дж. Ларка «Ворона на даху» (J. Lark «A Crow on the Roof») — звичайний недоглянутий хлопець, який втратив батька, ображений на цілий світ, нехтує освітою і прибивається до поганой компанії. Його мовлення примітивне, односкладне, стрімке:

«*I looked up, “And what else?” “Shucks!” “I don’t care a fig! Damn you and your fucking job!”*» (Lark, 2014: 39). Завдяки своєму вітчиму, з яким у хлопця спочатку конфлікт, у свідомості героя відбуваються психологічні зміни. Хлопець продовжує навчання, його когнітивні здібності зростають, а мовлення набуває ознак, характерних для освіченої людини: «*“I believe in life”. “But after all, it is for you to decide”. “I just want you to know, I am thankful. Your having shaped me a man is not a joke. It was a hard lump of work. And... we are a family!”*» (Lark, 2014: 172). Засвідчені зміни інтелектуального рівня віддзеркалюються на синтаксичній організації його повідомлень. Так, на початку роману прості речення складають 67 % його мовленнєвого потоку, ускладнені — 4 %, а складні — 29 %. Але вже в останній третині твору кількість простих речень суттєво зменшується (47 %) на користь ускладнених (23 %), у той час як кількість складних речень в мовленнєвих партіях хлопця залишається практично незмінною (30 % всіх мовленнєвих одиниць).

Отже, і в даному випадку головним індикатором ментальних змін на рівні мовлення виступають *ускладнені* речення, кількість яких в персонажних партіях головного героя зростає з 4 % до 23 % загально-го корпусу його реплік.

Щодо віртуальної особистості Мартіна Ідена з відомого роману Дж. Лондона «Мартін Іден» (J. London «Martin Eden»), герой проходить тернистий шлях від люмпена-матроса до визнаного письменника, якого можна уналежнити до еліти суспільства (більш детально про соціальні верстви див.: Морозова, 2009: 208–209). Наприклад, «*It’s a beaut, ain’t it? — beauty*» «*But the thing I’m after is I liked it. — what I mean to say*» (London, 2007: 42). Наведені фрагменти мовлення героя — типові для ранніх етапів його інтелектуального розвитку. Однак потім у персонажних партіях Мартіна бачимо віддзеркалення духовного та інтелектуального зростання героя: «*As for me, I am immune*». «*I am a reactionary — so complete a reactionary that my position is incomprehensible to you who live in a veiled lie of social organization and whose sight is not keen enough to pierce the veil*» (London, 2007: 305).

Відповідно на початку роману на синтаксичному рівні в мовленнєвих партіях головного героя зафіксовано вживання 66,9 % простих речень, 20,9 % складних і 12,2 % ускладнених. На завершальному етапі в мовленні Мартіна простежуємо великі зміни. Кількість простих речень складає 47,2 %, складних — 31,8 %, а ускладнених 21 %, тобто кількість ускладнених речень зростає вдвічі. Таким чином, і в цьому

разі використання ускладнених речень є індикатором зростання когнітивних здібностей мовця.

Отже, при зіставленні мовленнєвих партій Чарлі, Джека та Мартина на різних етапах розвитку їхніх мовленнєвих персоналій в око впадають різкі зміни у частотності вживання саме *ускладнених* речень, які безперечно об'єктивують когнітивні зміни в інтелектах героїв.

Висновки. Підводячи підсумок проведеному дослідженню, можна зробити висновок, що інтелект суб'єкта віддзеркалюється не тільки на рівні адекватності сприймання інформації і здібності до адаптації в оточуючому середовищі, але й на рівні форми репрезентації і генерування повідомлень. З нашої точки зору, зроблене спостереження дає підґрунтя вважати, що, на відміну від поверхових, глибинні структури мисленнєвої діяльності людини співвідносяться з глибинними структурами організації її мовлення. Такий висновок цілком узгоджується з експериментальними розробками в психолінгвістиці І. Фріша та М. Джуліанеллі, які стверджують, що когнітивні здібності людини прямо співвідносяться «зі способом та синтаксичною побудовою речень, а також з активною лексикою їхніх висловлювань» (Frisch, Giulianelli, 2024: 106).

Крім того, вважаємо, що зафіксоване тяжіння віртуальних мовців до вживання ускладнених конструкцій розкриває глибинні механізми економії мовленнєвих зусиль, з одного боку, та їхнє вміння об'єднувати два елементарних процеси в рамках однієї первинної структури предикації, з іншого. Звідси зробимо висновок, що *ускладнене речення* можна вважати індикатором когнітивних особливостей віртуального мовця на синтаксичному рівні.

Перспективою проведеного дослідження плануємо проведення психолінгвістичного експерименту серед реальних носіїв мови в аспекті вживання ними ускладнених речень у спонтанному (непідготовленому) мовленні.

Список літератури

- Бехта І. А. Дискурс наратора в англomовній прозі. К. : Грамота, 2004. 304 с.
- Морозова І. Б. Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі гештальт-теорії в сучасній англійській мові : монографія. Одеса : Друкарський дім, 2009. 384 с.
- Морозова І. Б. Покладемо квіти на могилу Елджернона: гештальт-маркери синтаксичного профайлінгу особистості. *Актуальні питання іноземної філоло-*

гії: наук. журн. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018. № 8. С. 214–221.

Морозова І. Б., Марченко В. В. Вербальні засоби об'єктивізації мовленнєвої мімікрії (на матеріалі кінострічки «Catch Me if You Can»). *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Випуск 23, том 1. С. 155–160. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663–4880/2022.23.1.30>

Морозова І. Б., Пожарицька О. О. Психолінгвістична сутність комунікативного лідерства: гештальт-аналіз. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов». 2016. Вип. 84. С. 17–25.

Морозова І. Б., Репушевська І. І. Типові героїні англomовного роману крізь дзеркало синтаксису їхнього мовлення. *Нова філологія*. 2022. № 85. С. 187–195. <http://novafilolohiia.zp.ua/index.php/new-philology/article/view/721>

Морозова І. Б., Ярцева О. Лінгвальні принципи профілювання віртуальної особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 51. С. 386–393. DOI <https://doi.org/10.24919/2308–4863/51–60>

Abrams K., Bever T. G. Syntactic Structure Modifies Attention during Speech Perception and Recognition. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*. 1999, 21(3). P. 280–290. <https://doi.org/10.1080/14640746908400223>

Allerton D. J. Problems of Modern English Grammar. Disagreement about Agreement: Findings. *English Studies*. Leise, 1992. Vol. 73, № 5. P. 458–470.

Böll H. *Frankfurter Vorlesungen*. Köln: Glassuhr, 2006. 114 s.

Boroditsky L. How Language Shapes Thought. *Scientific American*. 2011. 304. P. 62–65.

Corder S. P. Strategies of Communication. C. Faerch, G. Kasper (Eds.). *Strategies in Interlanguage Communication*. London: Longman, 1983. P. 15–19.

Davis F. *Sentence Structures and their Analysis*. London: Ldn. Univ. Press, 2013. 245 p.

Fowler R. *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. London: Routledge, 1991. 254 p.

Frisch I., Giulianelli M. LLM Agents in Interaction: Measuring Personality Consistency and Linguistic Alignment in Interacting Populations of Large Language Models. *Proceedings of the 1st Workshop on Personalization of Generative AI Systems (PERSONALIZE 2024)*, St. Julians, Malta. Association for Computational Linguistics, 2024. P. 102–111.

Morozova I., Pozharytska O. Gestalt Analysis as a Means of Language Personality Identification. *Language and Identity: University of the West of England*. Bristol, United Kingdom, 18–20 April 2013. P. 161–162.

Owen K. *Notes on the English Grammar*. Cambridge: CUP, 2011. 354 p.

Thompson A. J., Martinet A. V. *A Practical English Grammar*. Oxford: OUP, 1997. 383 p.

- Wittgenstein L. *Philosophical Investigations*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2009. 592 p.
- Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge: CUP, 2003. 506 p.
- Richards C. *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. London: Longman, 2010. 656 p.
- Keyes D. *Flowers for Algernon*. NY: Harcourt, 2004. 311 p.
- Lark J. *A Crow on the Roof*. London: Bentam, 2014. 198 p.
- London J. *Martin Eden*. NY: Norilana Books, 2007. 396 p.

References

- Bekhta, I. A. (2004). *Dyskurs naratora v anhlomovniy prozi*. K.: Hramota, 2004.
- Morozova, I. B. (2009). Paradyhmatychnyy analiz struktury i semantyky elementarnykh komunikatyvnykh odynyts u svitli heshtalt-teoriyi v suchasniy anhliyskiy movi : monohrafiya. Odesa : Drukarskyy dim, 2009.
- Morozova, I. B. (2018). Poklademo kvity na mohylu Eldzhernona: heshtalt-markery syntaksychnoho profaylinhu osobystosti. Aktualni pytannya inozemnoyi filolohiyi: nauk. zhurn, 8, 214 -221.
- Morozova, I. B. & Marchenko, V. V. (2022). Verbalni zasoby obyektivizatsiyi movlennyevoyi mimikriyi (na materialy kinostrichky “Catch Me if You Can”). *Zakarpatski filolohichni studiyi*, 23, 1, 155–160. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663–4880/2022.23.1.30>
- Morozova, I. B. & Pozharytska, O. O. (2016). Psykholinhvistychna sutnist komunikatyvnoho liderstva: heshtalt-analiz. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya “Inozemna filolohiya. Metodyka vykladannya inozemnykh mov”*, 84, 17–25.
- Morozova, I. B. & Repushevska, I. I. (2022). Typovi heroyini anhlomovnoho romanu kriz dzerkalo syntaksysu yikhnoho movlennya. *Nova filolohiya*, 85, 187–195 <http://novafilolohiia.zp.ua/index.php/new-philology/article/view/721>
- Morozova, I. B. & Yartseva, O. (2022). Linhvalni pryntsyipy profilyuvannya virtualnoyi osobystosti. Aktualni pytannya humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. *Drohobych: Vydavnychyy dim «Helvetyka»*, 51, 386–393. DOI <https://doi.org/10.24919/2308–4863/51–60>
- Abrams, K., & Bever, T. G. (1999). Syntactic Structure Modifies Attention during Speech Perception and Recognition. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 21(3), 280–290. <https://doi.org/10.1080/14640746908400223>
- Allerton, D. J. (1992). Problems of Modern English Grammar. Disagreement about Agreement: Findings. *English Studies*. *Leise*, 73, 5, 458–470.
- Böll, H. (2006). *Frankfurter Vorlesungen*. Köln: Glassuhr.
- Boroditsky, L. (2011). How Language Shapes Thought. *Scientific American*, 304, 62–65.

- Corder, S. P. (1983). Strategies of Communication. In C. Faerch, & G. Kasper (Eds.), Strategies in Interlanguage Communication. London: Longman, 15–19.*
- Davis, F. (2013). Sentence Structures and their Analysis. London: Ldn. Univ. Press.*
- Fowler, R. (1991) Language in the News: Discourse and Ideology in the Press. London: Routledge.*
- Frisch, I. & Giulianelli, M. (2024). LLM Agents in Interaction: Measuring Personality Consistency and Linguistic Alignment in Interacting Populations of Large Language Models. In Proceedings of the 1st Workshop on Personalization of Generative AI Systems (PERSONALIZE 2024), St. Julians, Malta. Association for Computational Linguistics, 102–111.*
- Morozova, I. & Pozharytska, O. (2013). Gestalt Analysis as a Means of Language Personality Identification. Language and Identity: University of the West of England. Bristol, United Kingdom, 18–20 April, 161–162.*
- Owen, K. (2011). Notes on the English Grammar. Cambridge: CUP.*
- Thompson, A. J. & Martinet, A. V. (1997). A Practical English Grammar. Oxford: OUP.*
- Wittgenstein, L. (2009). Philosophical Investigations. Oxford : Wiley-Blackwell.*
- Crystal, D. (2003). The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge: CUP.*
- Richards, C. (2010). Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. London: Longman.*
- Keyes, D. (2004). Flowers for Algernon. NY: Harcourt.*
- Lark, J. (2014). A Crow on the Roof. London: Bentam.*
- London, J. (2007). Martin Eden. NY: Norilana Books.*

Стаття надійшла до редакції 10.06.2024 року